

JOHANNES NYBOE

Ved CHR. LARSEN.

Johannes Nyboe og Hustru

I HISTORISK AARBOG for Thisted Amt 1937, Side 382, nævnes en af Midtthys stovteste Mænd i forrige Aarhundredes sidste Halvdel: Johannes Konrad Nyboe. Han hørte til Slægten Lundsgaard, der stammer fra Birkedommer Anders Christensen i Lundsgaard i Vorde Sogn, Nørlyng Herred. Nyboes Fader handlede paa Husum, men blev senere blind, og Sønnen Johannes maatte saa i en meget tidlig Alder ledsage Faderen paa hans Handelstogter; de solgte bl. a. Træsko. Men derved forsømtes Drengens Skolegang, saa Skrivning og andre Skolefag blev han ikke stiv i. Senere begyndte han at handle paa egen Haand som Kræmmer. Han tog adskillige Ture ned i "det Tyske" og købte Duge, Tørklæder og lignende, som han saa solgte paa sine Ture rundt i Jylland. Endnu er der fine Duge i Slægtens Eje, som stammer fra han Kræmmertid.

Johannes Nyboe var født i Karby paa Mors den 4. Marts 1830, blev konfirmeret i Nørre Felding 1844. Den 27. Marts 1857 blev han gift med Else Marie Korsgaard fra Tøttrupgaard. Paa dette Tidspunkt var han, endskønt han kun var 27 Aar gammel, allerede en kendt Pranger. For fra Posekræmmererhvervet var han efterhaanden gaaet over til at blive Kreaturhandler i stor Stil.

Det var egentlig mærkeligt, at den forholdsvis fattige Karl blev modtaget som Svigersøn paa Tøttrupgaard, men det blev han altsaa, selv om Moderen, der iøvrigt ellers var en meget klog Kone, stillede sig noget skeptisk til hans Beretninger om hans Færd og Oplevelser rundt om i Verden. Han berettede saaledes en Gang om Aabningen af det første Stykke Jernbane i Jylland og gjorde det meget levende for den undrende Børneflokk i Tøttrupgaard; men

Moderen bemærkede skarpt dertil: "I kan da vel høre, det er Løwn !".

Else Marie Korsgaard var født 14. Januar 1833, og hun blev hele Livet igennem sin Mand en god Støtte. Da de skulde giftes, købte han Koldby Kro, der var i en elendig Forfatning. Nyboe ønskede at bygge den op i den solideste Stil, men dertil fordredes Penge, og dem havde han ikke mange af. Saa tog han hen til Raastrup i Hundborg, hvor Chr. Raastrup boede. Denne havde fattet Godhed for og Tillid til den unge Pranger, og han laante ham Penge til Starten. Kroen blev noget usædvanligt paa Egnen med de store Vinduer. Gamle Sørensen paa Irup, Bedstefader til den nuværende Ejer, kom som saa mange op for at se den sære ny Kro, og han bemærkede: "Hvad vil I dog med alle de Døre !" Det var Vinduerne, der var saa store, at Sørensen tog dem for Døraabninger. Gennemsolidt blev det hele bygget, og den Dag i Dag er det en Fornøjelse at gaa gennem de gamle Krostuer, der staar næsten uforandrede fra Nyboes Tid. Tungt og solidt og med gammeldags Hygge er det hele, og fyldt med Kobbertøj af alle Slags fra Krotiden er der: Messingbækkener, Kobberkar, f. Eks. en Gaasestegegryde, og mange andre gamle Ting, endskønt Hjemmets Beholdning nu er blevet delt ud til den store Søkendeflokk.

Johannes Nyboe var en meget virksom Mand. Han drev Kroen, og han drev Landbruget, der hørte dertil; men det var ham alt for lidt. Han fik Koncession paa Deligencekørslen fra Oddesund til Thisted, hvortil han maatte holde 17 Heste, to Vogne og et helt særligt Folkehold af Postkørere og Staldkarle. Men selv dette gav ham ikke Arbejde nok. Han drev endvidere sin gamle

Prangerprofession og opkøbte store Mængder af Kreaturer, særlig Stude, som han sendte sønderpaa.

Man sagde, at man kunde se paa Nyboe, om Studepriserne var gode, for saa var hans Gang endnu mere fremskyndet. Han elskede at gaa; tit kom han ind over Marker, Grøfter og Gærder. Ofte stod han op, naar Klokken var 2-3 om Morgenen og drog paa Rundtur i Omegnen. De Mennesker, der stod tidligt op, stod højt i hans Gunst. Naar han ved 8-9-Tiden vendte hjem, havde han ofte lavet en Mængde Handeler.

En Gang var han paa en saadan Handelstur kommet op at køre, men det gik for langsomt, og han sagde derfor til Kusken: "Du faar undskyldte, men jeg har ikke Tid til at køre med!" Og saa stod han af og forsvandt med lange Skridt ladende Vognen bag sig; det var næsten som hans lange Skikkelse fløj hen over Jorden.

Da Jernbanen skulde anlægges, kom Jernbanekommissionen med den Indstilling, at Terrænet fra Snedsted til Koldby ikke var egnet til Jernbaneanlæg og anbefalede en vestligere Linie. Johannes Nyboe forstod, at dette vilde være til stor Skade for Koldby og betalte selv en Kommission til at undersøge Forholdene endnu en Gang, og denne Kommission kom til det modsatte Resultat, at Banen udmærket godt kunde føres over Koldby. Men det lykkedes ham dog ikke at faa Banens Retning ændret. Var dette sket, var Koldby sandsynligvis blevet Thylands største Stationsby; thi det var sikkert det ideelle Sted for Banen gennem en frugtbar Egn og langs den gamle Landevej. Landevejen blev i øvrigt i Nyboes Kromandstid anlagt i en efter Datidens Forhold moderne Form, og en af Entreprenørerne hed N. Andersen.

Fru Tølbøll, Koustrup (nu Thisted), der er Datter af Nyboe, fortæller, at N. Andersen boede i Kroens Karlekammer og altid læste i sin Fritid - selv naar han kom kørende med de tomme Vogne, laa han gerne og læste paa Vognbunden, men han blev ogsaa ved sin Flid og Dygtighed til noget, idet han blev den siden landskendte Politiker Etatsraad Andersen.

Jernbanens Anlæggelse var egentlig et Dødsstød for Kroen; den blev 50,000 Kr. mindre værd, da Trafikken nu gik ad Banen i Stedet for ad Landevejen. Endnu havde han dog baade Dyrskue og Markeder, og hans Maade at drive Kro paa blev næsten landskendt, og havde denne Maade været almindelig, var næppe saa mange Kroer i Thy blevet nedstemt senere. Kroen er for de Vejfarende, var hans Opfattelse. Og Folk kunde faa en Genstand, til Nød to, men saa havde det ogsaa Ende. Nogle unge Thistedboere var blevet bænkedede derude og havde faaet en Omgang. De krævede nu ind igen, men Nyboe sagde Stop, og de, der ikke kendte Husordenen, blev gnavne og lovede ham Klø. "Det er ogsaa mere skønt at prøve Kræfter med Mennesker end med Svin, saa naar I alligevel skal smides ud, maa I hellere komme ud, medens I er ædru", svarede Nyboe, idet han lempeligt, men bestemt satte dem paa Døren.

En ganske ung Fyr kom en Dag ind og forlangte flot en Bajer, men Nybo sagde: "A skænker itt Spiritus for Børn, men do kan faa en Hvidtøl eller Limonade!"

Nogle Murersvende arbejdede for ham og blev tørstige og sendte Bud efter en Omgang Bajere. Disse var allerede

blevet udleveret, da Nyboe kom til. Han sagde: "Faar I ikke Kosten hos mig? I kan faa daglig Øl eller Vand som I ønsker det, men Bajere bliver der ikke noget af". Og dermed blev det.

Fru Tølbøll fortæller ogsaa, at hendes Fader gik utaalmodigt om i Skænkestuen, hvis vejfarende Bønder blev for længe derinde for at drikke, og han kunde saa til disses Forbitrelse sige: "Hestene har allerede længe været færdige til at rejse, I maa hellere ud!"

Drak en Mand fra Omegnen en Genstand eller to og saa ikke vilde gaa hjem, kunde Nyboe sige til ham: "Gaa hellere hjem og se om din Familier sulter!"

Han var personligt Afholdsmænd. Hans Kro var et godt Madsted, og Folkene fik Gildesmad til Hverdag.

Nyboe var en af de første, som begyndte at opdyrke Hede; han købte et stort Stykke Hede i Harring, hvor han drænedede og merglede Jorden og ret snart fik en udmærket Ejendom ud af det. Ogsaa i Villerslev købte og drev han en Gaard.

Da Banen blev anlagt, købte han Brogaard i Sjørring. Paa dennes Marker laa de historiske Sjørring Volde, der den Gang slet ikke var paaagtede. Han skænkede saa Voldene til Nationalmuseet, der fredede dem og gav ham et stort Sølvdrinkhorn. Nationalmuseet huskede ham ogsaa ved hans Død og sendte en stor Palmedekoration til hans Baare.

Nyboe byggede saa Sjørring Kro, og næsten samtidig købte han Jord i Hurup og Hørdum og byggede ogsaa Kroer der, saa han paa en Gang drev fire Kroer. Uden om Sjørring Volde lod han beplante, omkring Koldby Kro og i Hurup anlagde han ligeledes Plantager. Plantagen i Hurup skænkede han senere til Byen, og inde i Plantagen findes et Mindesmærke for Nybo.

Nyboe var efterhaanden blevet en meget holden Mand, men han var den samme jævne og ligefremme Mand som før. Hæderlig til det yderste og hjælpsom var han ogsaa.

Han var gavmild med sine Midler. Foruden tre Tønder Land Plantage til Hurup By og Sjørring Volde til Nationalmuseet gav han meget andet bort, bl. a. et Legat til værdige, trængende dygtige Konfirmander i Skyum-Hørdum Kommune og desuden et Orgel til Hørdum Kirke. Han døde den 5. Marts 1908 og blev begravet paa Hørdum Kirkegaard under meget stor Deltagelse fra hele Thy. Hans Hustru døde 26. Marts 1911. Paa deres Gravsten har Billedhuggeren Gyde-Pedersen mejslet et smukt Relief af Ægteparret. Det er navnlig godt for Fru Nyboes Vedkommende. Fru Nyboe var en meget betydelig Kvinde; hun styrede Kroen, naar Nyboe ikke var hjemme, og hun var god til at holde Orden baade i Krostuen og udenfor.

Ægteparret havde 9 Børn, hvoraf dog de fire er døde som smaa. En Datter, Elisabeth Friis Nyboe, var gift med afdøde Jens Chr. Pedersen, Gjørupgaard pr. Hørdum, en anden Datter, Nikoline, med nuværende Godsekspeditor i Ringkøbing Jens Andersen, og Sønnen Niels Korsgaard Nyboe overtog Kro og Ejendom i Koldby. De eneste nulevende Børn er Mariane, gift med Proprietær Tølbøll, Koustrup, og Ingeniør Ib Nyboe, København.

(Historisk Årbog for Thisted amt 1938, side 100-106)